

Õppeaine:	Usundiõpetus (riiklik valikkursus)
Klass:	10.-12. klass
Tunde nädalas ja õppeaastas:	1 tund nädalas, kokku 35 tundi
Rakendumine:	1. september 2016
Koostamise alus:	Gümnaasiumi riiklik õppekava, Koeru KK õppekava

VALIKKURSUS „INIMENE JA RELIGIOON”

Gümnaasiumi õpitulemused

Gümnaasiumi lõpetaja:

- 1) oskab näha religiooni rolli inimese ja ühiskonna elus, sealhulgas: mõistab, et religioon on mitmetahuline nähtus; analüüsib näiteid tuues erinevate maailmavaadete mõju inimese ja ühiskonna elule nii positiivsetes kui ka probleemsetes ilmingutes; oskab nimetada religiooni individuaalse ja sotsiaalse mõõtme olulisemaid aspekte; toob esile religioosse keele eripära, võrdleb religioosse ja teadusliku mõtlemise erinevusi ning sarnasusi; tunneb ära varjatud religioossust; analüüsib meedia mõju inimeste arusaamade kujundamisele religioonist; arutleb teaduse ja religiooni mõju üle eetiliste valikute tegemisel;
- 2) analüüsib jõukohaseid religioosseid tekste;
- 3) mõistab, et religioossusel on erinev tähendus, religioossus väljendub eri viisil erinevate inimeste jaoks ja erinevatel eluetappidel ning on seotud ajalooliste teguritega;
- 4) analüüsib religioossete konfliktide põhjusi; tunneb ära eelarvamusliku ja sildistava suhtumise; pakub võimalusi erinevate religioossete vaadetega inimeste dialoogiks ja koostööks;
- 5) oskab näha religiooni, väärtuste ning moraalsete tõekspidamiste seoseid üksikisiku ja ühiskonna elus; suudab argumenteerides kaasa rääkida tänapäeva eetilistes küsimustes;
- 6) arutleb religioossete ja maailmavaatelistele probleemide üle;
- 7) arutleb enda maailmavaate mõju üle käsitletud eksistentsiaalsetele küsimustele vastuseid otsides ning oma eetilisi otsuseid tehes;
- 8) tunneb lihtsamaid religiooni teadusliku uurimise viise ja meetodeid ning oskab mõnda neist rakendada.

Õpitulemused

Kursuse lõpus õpilane:

- 1) nimetab religiooni dimensioone ja võrdleb usuteaduse koolkondade arusaamu religioonist;
- 2) nimetab suuremaid religioone maailmas ning võrdleb erinevate statistiliste näitajate kujunemise põhjusi;

3) tunneb religioonide klassifitseerimise viise ning analüüsib klassifitseerimisega kaasnevaid väärtushinnanguid.

Õppesisu

Religiooni mõiste. Religiooni uurimise võimalusi. Maailma usuline kaart.

Religioonifilosoofia

Õpitulemused

Kursuse lõpus õpilane:

- 1) toob esile religioosse keele eripära, võrdleb religioosse ja teadusliku mõtlemise erinevusi ning sarnasusi;
- 2) eristab maailmavaadet maailmapildist ning võrdleb religiooset ja mittereligiooset maailmapilti;
- 3) arutleb teaduse ja religiooni mõju üle eetiliste valikute tegemisel;
- 4) oskab näha religiooni, väärtuste ning moraalsete tõekspidamiste omavahelisi seoseid üksikisiku ja ühiskonna elus; suudab argumenteerides kaasa rääkida tänapäeva eetilistes küsimustes ning põhjendada mõnda oma eetilist seisukohta.

Õppesisu

Arvamuste paljus ja tõde. Religioosne keel. Maailmapilt ja maailmavaade. Maailmapildi muutumine ajas. Religioosne ja mittereligioosne maailmapilt. Eetika ja religiooni kokkupuutepunkte (nt inimene ja loodus; tehnoloogia piirid; eutanaasia; abort; homoseksuaalsus). Teaduse ja religiooni suhted (nt loomine ja evolutsioon).

Võrdlev usundilugu

Õpitulemused

Kursuse lõpus õpilane:

- 1) analüüsib jõukohaseid religioossete tekste;
- 2) võrdleb erinevaid arusaamu pühast (jumalast) ja inimesest ning toob esile nende omavahelise seotuse;
- 3) tunneb erinevate religioonide olulisemaid vastuseid inimese elu eesmärgile ja kurjuse problemaatikale;
- 4) tunneb võrdleva usundiloo lihtsamaid uurimismeetodeid ning oskab mõnda neist rakendada;
- 5) arutleb enda maailmavaate mõju üle käsitletud eksistentsiaalsetele küsimustele vastuseid otsides.

Õppesisu

Püha mõiste. Erinevad jumalakäsitlused. Sakraalne aeg ja ruum. Loomulik ja üleloomulik. Ettemääratus ja juhus. Erinevad inimesekäsitlused. Inimese elu eesmärk. Kurjuse ja kannatuse probleem.

Religioonipsühholoogia

Õpitulemused

Kursuse lõpus õpilane:

- 1) oskab näha religiooni rolli inimese elus ning tunneb varjatud religioossust;
- 2) tunneb lihtsamaid religioonipsühholoogia uurimismeetodeid ning oskab neid rakendada;
- 3) analüüsib näiteid tuues erinevate maailmavaadete mõju inimese elule nii positiivsetes kui ka probleemsetes ilmingutes; oskab nimetada religiooni individuaalse mõõtme tähtsamaid aspekte;
- 4) mõistab, et religioossusel on erinev tähendus; religioossus väljendub erinevate inimeste jaoks ja erinevatel eluetappidel eri viisil ning on seotud ajalooliste teguritega.

Õppesisu

Miks inimesed usuvad? Kuidas määratletakse usklikkust? Usuline kogemus ja selle mitmekesisus. Erinevad spiritualiteetid. Inimese religioosne areng.

Religioonisotsioloogia

Õpitulemused

Kursuse lõpus õpilane:

- 1) tunneb lihtsamaid religioonisotsioloogia uurimismeetodeid ning oskab mõnda neist rakendada;
- 2) oskab näha religiooni ja kultuuri seoseid ning religiooni rolli ühiskonnaelus;
- 3) analüüsib näiteid tuues erinevate maailmavaadete mõju ühiskonnaelule nii positiivsetes kui ka probleemsetes ilmingutes; oskab nimetada religiooni sotsiaalse mõõtme tähtsamaid aspekte;
- 4) analüüsib meedia mõju inimeste arusaamade kujundamisele religioonist;
- 5) analüüsib religioossete konfliktide põhjusi; tunneb ära eelarvamusliku ja sildistava suhtumise; pakub võimalusi erinevate religioossete vaadetega inimeste dialoogiks ja koostööks;
- 6) arutleb religioossete ja maailmavaatelistele probleemide üle.

Õppesisu

Usu- ja südametunnistusevabadus. Religioon ja poliitika. Suhted eri religioonide vahel: koostöövõimalused, usulised konfliktid. Religioon ja kultuur. Religioon tänapäeval. Sekulariseerumine. Fundamentalism. Religiooni privatiseerumine.

VALIKKURSUS „EESTI USULINE MAASTIK”

Gümnaasiumi õpitulemused

Gümnaasiumi lõpetaja:

- 1) iseloomustab Eesti usulisi olusid käsitletud ajastuil;
- 2) nimetab Eestis levinud suuremaid religioosseid liikumisi ning eristab suuremaid konfessioone ja usulisi rühmitusi;

- 3) tunneb Eestis levinud religioonide ja kirikute sümbolikat;
- 4) nimetab nende õpetuslikke põhiseisukohti ning võrdleb õpitud religioonide ja kristlike konfessioonide üldisi erinevusi ning sarnasusi;
- 5) võrdleb erinevate religioonide avaldumisvorme igapäevaelus;
- 6) oskab näha religiooni rolli ühiskonnaelus ja inimsuhetes;
- 7) mõistab religiooni mõju ühiskonnale;
- 8) oskab oma tegevuses arvestada inimeste usulisi tõekspidamisi;
- 9) suhtub erinevatesse usulistesse tõekspidamistesse lugupidavalt ja sallivalt, kuid vajaduse korral ka kriitiliselt; mõtiskleb oma hoiakute ja suhtumiste üle enda omast erinevasse (usulisse või sekulaarsesse) maailmavaatesse;
- 10) sõnastab oma maailmavaate põhijooni ning võrdleb oma maailmavaatelisi tõekspidamisi käsitletud usundite ja konfessioonide omadega.

Õpitulemused

Kursuse lõpus õpilane:

- 1) nimetab religiooni erinevaid dimensioone ja võrdleb erinevate usuteaduse koolkondade arusaamu religioonist;
- 2) nimetab suuremaid konfessioone ning religioone Eestis ning võrdleb erinevate statistiliste numbrite saamise põhjusi;
- 3) teab religioonide ja konfessioonide liigitamise probleeme.

Õppesisu

Religiooni mõiste. Religiooni uurimise võimalusi. Eesti usuline kaart. Religioonide ja konfessioonide liigitamise probleeme.

Usuliste olude kujunemine Eestis

Õpitulemused

Kursuse lõpus iseloomustab õpilane käsitletud ajastute Eesti usulisi olusid, nimetades põhijooni ja erinevusi.

Õppesisu

Muinasaeg. Ristiusustamine. Reformatsioon, pietism ja ratsionalism. Venestamine. Eesti Vabariigi aeg. Nõukogude okupatsioon. Tänapäev.

Usud, konfessioonid ja usulised liikumised

Õpitulemused

Kursuse lõpus õpilane:

- 1) eristab Eestis levinud suuremaid konfessioone ja usulisi rühmitusi;
- 2) tunneb Eestis levinud religioonide ja kirikute sümboolikat;
- 3) nimetab nende õpetuse põhiseisukohti, võrdleb õpitud religioonide ja kristlike konfessioonide üldisi erinevusi ning sarnasusi;
- 4) võrdleb erinevate religioonide avaldumisvorme igapäevaelus (sh noorte elus);
- 5) tunneb mittereligioosete maailmavaadete aluseid;
- 6) tunneb kodukoha tähtsamaid pühapaiku;
- 7) analüüsib lihtsamaid religiooside tekste;
- 8) oskab näha religiooni rolli ühiskonnaelus ja inimsuhetes;
- 9) mõistab religiooni mõju ühiskonnale;
- 10) oskab oma tegevuses arvestada inimeste usulisi tõekspidamisi;
- 11) suhtub erinevatesse usulistesse tõekspidamistesse lugupidavalt ja sallivalt, kuid vajaduse korral ka kriitiliselt, mõtiskleb oma hoiakute ja suhtumiste üle endast erinevasse (usulisse või sekulaarsesse) maailmavaatesse;
- 12) sõnastab oma maailmavaate põhijooni ning võrdleb enda maailmavaatelisi tõekspidamisi käsitletud usundite ja konfessioonide omadega.

Õppesisu

Traditsioonilised kristlikud usulised ühendused Eestis: roomakatoliku kirik, sh ukraina kreekakatoliku kogudus, õigeusu kirik, vanausulised; kloostrid; luterlus, vennastekogudused; baptism, metodism, adventism, nelipühilus. Muud usulised ühendused ja liikumised Eestis:

- 1) taara- ja maausulised;
- 2) judaism;
- 3) islam;
- 4) budism;
- 5) hinduism (krišnaiidid);
- 6) Baha'i kogudused;
- 7) Jehoova tunnistajad, Viimse Aja Pühade Jeesuse Kristuse Kirik, Uusapostlik Kirik;
- 8) Armeenia kirik;
- 9) Elu Sõna kogudused, karismaatilised kirikud;
- 10) New Age;
- 11) muud.

Mittereligioossed maailmavaated Eestis:

- 1) ateism;
- 2) agnostitsism;
- 3) mitteusklikkus.

Ainekursuse kokkuvõte

Õpitulemused

Kursuse lõpus õpilane:

- 1) teab Eesti usuelu reguleerivaid peamisi õigusakte;
- 2) koostab ettekande ühest olulisest Eesti usulisest mõtlejast või kultuuritegelasest.

Õppesisu

Eesti usuelu korraldus, religioossus tänapäeva Eestis, sekulariseerumine. Olulisi usulisi mõtlejaid ja kultuuritegelasi Eestis (nt prohvet Maltsvet, Jakob Hurt, Johan Köpp, paljasjalgne Tõnisson, piiskop Platon, Uku Masing, Arthur Võõbus, Toomas Paul, Ain Kalmus (Evald Mänd), Hugo Lepnurm, Jüri Arrak, Urmas Sisask, Arvo Pärt jt)